

Evropskemu visokoškolskemu prostoru naproti

Komunike s srečanja evropskih ministrov, pristojnih za visoko šolstvo v Pragi, 19. maja 2001

Dve leti po podpisu Bolonjske deklaracije in tri leta po Sorbonski deklaraciji so se v Pragi srečali evropski ministri, pristojni za visoko šolstvo, predstavniki 32 podpisnic, da bi ocenili napredek in določili usmeritve ter prednostne naloge procesa v prihodnjih letih. Ministri so se ponovno obvezali, da bodo do leta 2010 vzpostavili evropski visokoškolski prostor. Odločitev, da bo sestanek v Pragi, simbolično izraža njihovo voljo, da z mislijo na širitev Evropske unije v proces pritegnejo vso Evropo.

Ministri so pozdravili in pregledali poročilo "Krepitev bolonjskega procesa", ki ga je naročila skupina za nadaljevanje procesa, in ugotovili, da so cilji, določeni v Bolonjski deklaraciji, obče sprejeti in jih večina podpisnic ter univerz in drugih visokošolskih zavodov uporablja kot temelj za razvoj visokega šolstva. Ministri so ponovno zatrdili, da si je treba še naprej prizadevati za pospeševanje mobilnosti, zato da bi študentje, visokoškolski učitelji, raziskovalci in upravni delavci lahko izrabili bogastvo evropskega visokošolskega prostora in njegove demokratične vrednote, kulturno in jezikovno raznolikost ter raznolikost visokošolskih sistemov.

Ministri so se seznanili z zborovanjem evropskih visokošolskih zavodov, ki je bilo 29. in 30. marca v Salamanci, ter priporočili z zborovanja evropskih študentov, ki je bilo 24. in 25. marca v Goteborgu, ter izrekli priznanje dejavnemu sodelovanju Zveze evropskih univerz (EUA) in Nacionalnih študentskih organizacij v Evropi (ESIB) v bolonjskem procesu. Omenili so tudi mnoge druge pobude za razširitev procesa in jih ugodno ocenili. Ministri so se seznanili tudi s konstruktivno pomočjo Evropske komisije.

Ministri so ugotovili, da so se v večini držav intenzivno in poglobljeno ukvarjali z dejavnostmi, priporočenimi v Deklaraciji, posebej s strukturo diplom. Zlasti ugodno so ocenili napredek pri delu v zvezi z zagotavljanjem kakovosti. Ministri se zavedajo, da je pri obravnavanju izzivov, ki jih prinaša nadnacionalno izobraževanje, potrebno sodelovanje. Priznavajo tudi, da je treba na izobraževanje gledati s stališča vseživljenjskega učenja.

Nadaljnje delo za šest ciljev bolonjskega procesa

Kot je opredeljeno v Bolonjski deklaraciji, so ministri potrdili, da je oblikovanje evropskega visokošolskega prostora pogoj za večjo privlačnost in konkurenčnost visokošolskih zavodov v Evropi. Podprli so zamisel, da je treba visoko šolstvo šteti za javno dobrino, da je in bo ostalo v javni pristojnosti (predpisi ipd.) ter da so študentje polnopravni člani visokošolske skupnosti. S tega stališča so ministri v zvezi z nadaljnjim procesom povedali:

Sprejem sistema lahko prepoznavnih in primerljivih diplom

Ministri toplo priporočajo univerzam in drugim visokošolskim zavodom, da v celoti izrabijo veljavno nacionalno zakonodajo in evropska sredstva, namenjena akademskemu in poklicnemu priznavanju delov študijskega programa, diplom in druge izobrazbe, tako da bodo lahko državljani učinkovito uporabljali svoje kvalifikacije, usposobljenost in spretnosti v celotnem evropskem visokoškolskem prostoru.

Ministri so pozvali organizacije in mreže, kot sta NARIC in ENIC, naj v institucijah ter na državni in evropski ravni uveljavljajo preprosto, učinkovito in pravično priznavanje, ki bo odražalo raznolikost kvalifikacij.

Sprejetje sistema z dvema glavnima stopnjama

Ministri so z zadovoljstvom ugotovili, da so že stekle razprave in prizadevanja za strukturo diplom z dvema glavnima stopnjama in delitvijo visokošolskega študija na dodiplomskega in podiplomskega. Nekatere države so že prevzele to strukturo, druge pa jo z velikim zanimanjem proučujejo. Pomembno je omeniti, da si je v mnogih državah visokošolsko in »master« diplom ali primerljivi diplom na dveh stopnjah mogoče pridobiti tako na univerzah kot drugih visokošolskih zavodih. Programi za pridobitev izobrazbe so in bi pravzaprav morali biti različno usmerjeni in imeti različne značilnosti, da bi ustrezali raznovrstnim potrebam posameznikov, izobraževanja in trga delovne sile, kot je bilo ugotovljeno na helsinškem seminarju o diplomah na dodiplomski stopnji (februarja 2001).

Uvedba sistema kreditnih točk

Ministri so poudarili, da je treba za večjo prožnost v izobraževanju in pri pridobivanju kvalifikacij sprejeti skupne mejnike za kvalifikacije s sistemom kreditnih točk, kot je ECTS ali z njim združljiv sistem, ki bo omogočal prenašanje in nabiranje točk. Takšne sheme bodo skupaj z vzajemno priznanimi sistemi zagotavljanja kakovosti olajšali dostop študentov do evropskega trga dela in okrepili združljivost, privlačnost in konkurenčnost evropskega visokega šolstva. Splošna uporaba takšnega sistema kreditnih točk in priloge k diplomu bo pospeševala napredek v tej smeri.

Pospeševanje mobilnosti

Ministri so ponovno zatrdili, da je izboljšanje mobilnosti študentov, učiteljev, raziskovalcev in upravnih delavcev, kot je določeno v Bolonjski deklaraciji, nadvse pomemben cilj. Zato so se ponovno obvezali, da si bodo prizadevali za odpravo vseh ovir za prost pretok študentov, učiteljev, raziskovalcev in upravnih delavcev, ter poudarili družbeno razsežnost mobilnosti. Seznanili so se z možnostmi za mobilnost, ki jih ponujajo programi Evropske skupnosti, ter napredkom, doseženim na tem področju, npr. pri uvedbi akcijskega načrta mobilnosti, ki ga je podprl Evropski svet v Nici leta 2000.

Pospeševanje evropskega sodelovanja pri zagotavljanju kakovosti

Ministri se zavedajo izredno pomembne vloge, ki jo imajo sistemi za zagotavljanje kakovosti: jamčijo visoke standarde kakovosti in olajšujejo primerljivost kvalifikacij po Evropi. Priporočili so tudi tesnejše sodelovanje med mrežami za priznavanje in zagotavljanje kakovosti. Poudarili so potrebo po tesnem evropskem sodelovanju ter vzajemnem zaupanju in sprejemanju nacionalni sistemov za zagotavljanje kakovosti. Nadalje so univerzam in drugim visokošolskim zavodom priporočili, naj razširjajo primere najboljše prakse in oblikujejo scenarije za vzajemno sprejemanje evalvacijskih in akreditacijskih mehanizmov oz. mehanizmov za certificiranje. Ministri so pozvali univerze in druge visokošolske zavode, nacionalne agencije in Evropsko mrežo za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu (ENQA), naj v sodelovanju z ustreznimi organi iz držav, ki niso članice ENQA, sodelujejo pri uvajanju skupnega okvira ter razširjajo najboljšo prakso.

Spodbujanje evropskih razsežnosti v visokem šolstvu

Da bi še okrepili pomembne evropske razsežnosti v visokem šolstvu in zaposljivost diplomantov, so ministri pozvali visoko šolstvo, naj na vseh ravneh okrepi razvoj modulov, predmetov in študijskih programov z "evropsko" vsebino, usmeritvijo ali organizacijo. To še zlasti velja za module, predmete in študijske programe, ki jih zavodi iz različnih držav izvajajo na partnerski osnovi in vodijo do javnoveljavne skupne diplome.

Nadalje so ministri poudarili naslednje:

Vseživljenjsko učenje

Vseživljenjsko učenje je pomemben element evropskega visokošolskega prostora. V Evropi prihodnosti, v kateri bosta družba in gospodarstvo temeljila na znanju, so strategije vseživljenjskega učenja potrebne za spopadanje z izzivi, npr. konkurenčnostjo in uporabo novih tehnologij, ter za izboljšanje družbene kohezije, enakopravnosti in kakovosti življenja.

Visokošolski zavodi in študenti

Ministri so poudarili, da je delovanje univerz in drugih visokošolskih zavodov ter študentov kot kompetentnih, aktivnih in konstruktivnih partnerjev pri uvajanju in oblikovanju evropskega visokošolskega prostora potrebno in dobrodošlo. Zavodi so pokazali, kakšen pomen pripisujejo ustvarjanju združljivega in učinkovitega ter obenem raznolikega in prilagodljivega evropskega visokošolskega prostora. Ministri so tudi poudarili, da je kakovost temeljni pogoj za zaupanje, ustreznost, mobilnost, združljivost in privlačnost evropskega visokošolskega prostora. Ministri so izrazili svoje priznanje za prispevke pri razvoju študijskih programov, ki združujejo akademsko kakovost s trajno zaposljivostjo, ter pozvali k nadaljnji dejavni vlogi visokošolskih zavodov.

Ministri so zatrdili, da bi študentje morali sodelovati in vplivati na organizacijo in vsebino izobraževanja na univerzah in drugih visokošolskih zavodih. Ponovno so potrdili tudi potrebo po upoštevanju družbene razsežnosti v bolonjskem procesu, na katero so opozorili študentje.

Pospeševanje privlačnosti evropskega visokošolskega prostora

Ministri so se strinjali, da je za študente iz Evrope in drugih delov sveta pomembno okrepiti privlačnost evropskega visokošolskega izobraževanja. Prepoznavnost in primerljivost evropskih visokošolskih diplom po vsem svetu bi bilo

treba povečati z razvojem skupnega okvira za kvalifikacije ter koherentnimi mehanizmi za zagotavljanje kakovosti in akreditacije/certifikacije in z bolj prizadevnim informiranjem.

Ministri so zlasti poudarili, da je kakovost visokega šolstva in raziskovalne dejavnosti pomembna determinanta mednarodne privlačnosti in konkurenčnosti Evrope in bi morala biti tudi vnaprej. Ministri so se strinjali, da bi bilo mogoče evropski visokošolski prostor obogatiti, če bi več pozornosti posvetili zavodom in programom z različnimi značilnostmi. Zaradi mogočih posledic in obetov nadnacionalnega izobraževanja so pozvali k večjemu sodelovanju med evropskimi državami.

Nenehno nadaljnje delo

Ministri so se obvezali, da bodo nadaljevali medsebojno sodelovanje na podlagi ciljev, določenih v Bolonjski deklaraciji; pri tem bodo poleg podobnosti upoštevali tudi razlike med kulturami, jeziki in državnimi sistemi; izrabili bodo vse možnosti za medvladno sodelovanje in stalen dialog z evropskimi univerzami in drugimi visokoškolskimi zavodi in študentskimi organizacijami ter programe Skupnosti.

Ministri so pozdravili nove članice, ki naj bi se pridružile bolonjskemu procesu na podlagi vlog ministrov iz držav, ki imajo možnost za sodelovanje v programih Evropske skupnosti Socrates in Leonardo da Vinci ali Tempus-Cards. Sprejeli so vloge Hrvaške, Cipra in Turčije.

Ministri so se odločili, da bo novo srečanje za nadaljevanje procesa v drugi polovici leta 2003 v Berlinu, da bi ocenili napredek in določili usmeritve in prednostne naloge za naslednje faze procesa naproti evropskemu visokoškolskemu prostoru. Potrdili so, da je za nadaljnje delo potrebna organizacija, sestavljena iz skupine za nadaljevanje procesa in pripravljalne skupine. Skupino za nadaljevanje procesa naj bi sestavljali predstavniki vseh podpisnic, novih članic in Evropske komisije, predsedovalo pa naj bi ji vsakokratno predsedstvo EU. Pripravljalno skupino naj bi sestavljali predstavniki držav gostiteljic prejšnjih ministrskih srečanj in naslednjega ministrskega srečanja, dveh držav članic EU in dveh nečlanic EU. Zadnje štiri predstavnike bo izvolila skupina za nadaljevanje procesa. Vsakokratno predsedstvo EU in Evropska komisija bosta prav tako članici pripravljalne skupine. Predsedoval ji bo predstavnik države gostiteljice naslednjega ministrskega srečanja.

Med nadaljnjim delom naj bi se posvetovali z Evropsko zvezo univerz, Evropsko zvezo visokošolskih zavodov (EURASHE), Nacionalnimi študentskimi organizacijami v Evropi in s Svetom Evrope.

Da bi razširili proces, so ministri skupini za nadaljevanje procesa priporočili pripravo seminarjev za proučevanje naslednjih področij: sodelovanje v zvezi z akreditacijo in zagotavljanjem kakovosti, priznavanjem in uporabo kreditnih točk v bolonjskem procesu, načrtovanjem skupnih diplom, družbeno razsežnostjo, pri čemer je treba posebno pozornost posvetiti oviram pri mobilnosti ter širitev bolonjskega procesa, vseživljenjsko učenje ter sodelovanje študentov.